

ХРОНІКА

РОМАН ЗІНЕНКО

ВІЙНА, ЯКОЇ НЕ БУЛО

ХРОНІКА ІЛОВАЙСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Частина друга

25–31 серпня 2014 року

Харків
«ФОЛІО»
2018

25 СЕРПНЯ 2014 РОКУ

■ Евакуація загиблих і поранених

Лейтенант Сергій Гізатуллін, командир взводу зв'язку:

«Старшим евакуаційної колони, яка висунулась вранці 25 серпня 2014 року з Многопілля, був старший лейтенант Олександр Баранов з 74-го ОРБ. Він був командиром групи розвідників, які очолювали нашу колону на БТР-80. В бронетранспортер були завантажені двоє чи троє тяжкопоранених бійця. Я дуже добре запам'ятав лише бійця батальйону «Кривбас» Ігоря Павлова, в якого була майже відірвана рука. На момент виїзду з Многопілля наша невеличка колона складалася з головуючого бронетранспортера, нашого КамАЗа і легкового автомобіля «Шкода Октавія».

Щойно ми почали рух, як знову по Многопіллю почав працювати міномет. Ми їхали, оминаючи Кутейникове, оскільки на той момент вже була інформація про те, що цей населений пункт був зайнятий ворогом. Ми рухались шляхом, паралельним шляху Кутейникове—Іловайськ. Відразу за Многопіллям я бачив покинуті дві самоходні артилерійські установки (САУ). Одна була покинута прямо на шляху, а друга прихована за однією з хат. В районі Новокатеринівки у нас позлітали ремені на бронетранспортері, і ми були змушені зупинитись, щоб полагодити бронетранспортер. Розвідники перекрили трасу, і ми деякий час стояли, намагаючись відремонтувати бронетранспортер. Бійці розосередились навколо, і було зупинено авто одного місцевого мешканця. Людина була дуже доброзичливо до нас налаштована. Він повідомив, що нам не варто їхати через Новокатеринівку, оскільки там вже достатньо озброєних військових, не схожих на українську армію. Тому, полагодивши БТР, ми почали рухатись якимись полями, оминаючи населені пункти. Дякуючи бійцям 74-го ОРБ ми якимось дивом проскочили усі небезпечні

ділянки. Я навіть не уявляю, яким чином ці хлопці орієнтувалися на місцевості і знаходили шляхи. Назви населених пунктів, які ми проїжджали, я не пам'ятаю, але пригадую, що рухались поруч з якимись озерами. Під час руху бачили розбиті гаубиці. Пам'ятаю, як проїжджали якийсь дитячий табір, в якому стояла Національна гвардія. Згодом я вивчав місцевість на мапі і визначив, що дитячий табір був розташований в селищі Петрівське.

Близько 12:00 ми дісталися Волновахи. Перед в'їздом у Волноваху на трасі був міліцейський пост. На посту нас зустрічала міліцейська машина. Там зупинилася «шкода» генерала Ярового, яка увесь час перебувала в нашій невеличкій колоні. Далі міліціонери поїхали за своїм планом. Місцеві міліціонери в двох словах пояснили нам, як дістатися до моргу, і ми заїхали у Волноваху. В лікарні бійці-розвідники зупинилися бронетранспортером, щоб вивантажити поранених, а ми з КамАЗом дісталися до моргу, щоб вивантажити тіла загиблих бійців. Усі загиблі були без документів, і тому виникли певні складнощі. В морзі нам задали питання: «Навіщо ви сюди приїхали? Хто ці загиблі солдати і де супроводжуючі документи?» А які в нас могли бути документи? Збирались ми і вантажили тіла близько четвертої години ранку, і тоді було не до документів».

**Командир відділення зенітників 1-ї РТГр 93-ї ОМБр
Сергій Крамаренко (ранок 25 серпня 2014 року,
позиції поблизу селища Дзеркальне):**

«Командир батальйону підполковник Светлинській надав розпорядження ночувати в обладнаній лісосмузі, а вранці ми маємо вирушити до нового місцепризначення, яке було визначено вищим керівництвом. Знову до ранку були виставлені дозори і охорона позицій. Нашу зенітну установку перенесли на нове місце, щоб було зручніше контролювати рух по шляху до Дзеркального.

Вранці усі прокинулись і почали, як завжди, снідати, після чого наша колона почала шикуватись для руху в напрямку Многопілля. Першими вишукувались бойові машини піхоти, снайпери, зв'язківці, медики і ще не пам'ятаю точно, хто саме. На позиціях ще залишався наш танк, транспорт матеріального забезпечення, вантажівка з боекомплектом і зенітна установка. Колона практично була готова до руху і очікувала лише танк, обидва відділення зенітників і вантажний КамАЗ з боекомплектом, в якому водій ніяк не міг запустити двигун. Раптово по

шляху підїхала якась цивільна червона машина і несподівано почалася стрілянина. Червона машина різко розвернулася і почала тікати. В цей момент на пагорбі з'явилися російський танк і бойові машини десанту. По ним також було відкрито вогонь з зенітної установки. Росіяни почали кричати: «Танчик! Танчик!» і, розвернувшись, сховали свою техніку. Наша колона, яка вишукувалась в напрямку Кутейникового, зрушила з місця і поїхала.

Потім російська колона знову вийшла на шлях, і по ній знову було відкрито вогонь. Я вів вогонь з автомату по піхоті, а Артем Каліберда розвернув другу зенітну установку і відкрив вогонь по ворожому танку. Толку від цього було не багато, але це змусило росіян зупинитись. Одна з бойових машин десанту зїхала з дороги і вирушила вздовж лісосмуги. Це дозволило нам своїм ЗІЛом відійти, підбираючи інших бійців, до нашої вишукованої колони з технікою.

Командирам Светлинському і Грачову було повідомлено про те, що на позиції залишились танк, транспорт з особистими речами і боекомплект, а також декілька бійців. Потрібно повернутися за ними, але керівництво прийняло рішення рухатись, не зупиняючись, до Многопілля.

В цей час наш танк вів вогонь і намагався здійснити маневр, але його було пошкоджено і він невдало зїхав в кручу. Екіпаж з трьох бійців був змушений залишити танк і виходили з бою самостійно. Танкісти залишили двигун працюючим і це надало їм змогу трохи відірватись від росіян. Поки ворог бив по танку, намагаючись його остаточно знищити, хлопці встигли відійти.

Двох бійців з нашого взводу, Володимира і Анатолія, які залишились і вели бій, росіяни взяли в полон. Володимир відстрілювався до останнього і був полонений лише тоді, коли закінчилися усі набої».

■ Старобешеве. 55-та окрема артилерійська бригада

Одночасно з цим, неподалік від міста Старобешеве, вранці 25 серпня 2014 року, були накріті потужним артилерійським ударом дві батареї 55-ї окремої артилерійської бригади (55-ї ОАБр). Як це відбувалося, згадує боець-артилерист 3-ї батареї Геннадій Харченко:

«Протягом 24 та 25 серпня 2014 року ми перебували на вогневої позиції за селищем Старобешеве. Вона розташовувалась за містом неподалік від ферми, ближче до водосховища. Називали тоді це місце «інкубатор». З того району працювали наші дві ар-

тилерійські батареї, а також батарея реактивної артилерії. Інші підрозділи було виведено до 23-24 серпня, а нашу залишили на позиціях до ранку 25 серпня. Ми прибули пізно під вечір 24-го серпня. Під час руху по дорозі бачили, як на в'їзді в Старобешеве у зворотньому напрямку рухаються наші піхотні та самохідні артилерійські з'єднання, які залишали це місто. В той момент ми дуже тому дивувалися. Тоді ми ще зупинилися обома колонами і деякий час спілкувалися з бійцями тієї колони, яка мала прямувати на Маріуполь. Здається, вже в самому місті ми бачили одну покинуту самохідну артилерійську установку. Поблизу неї не було видно бойового розрахунку, і вона, здається, була пошкоджена і в непридатному стані. Ми мали прибути на позиції значно раніше, проте наші тягачі постійно ламалися та перегрівалися на марші. Кілька разів ми кружляли, бо трохи збивалися з маршруту, а під селищем Староїгнатівка, де мав бути наш попередній пункт прибуття, потрапили під обстріл з «Градів».

Нарешті ми дісталися наших вогневих позицій. Їх місце нам вказав і вивів на позиції начальник артилерії сектору «Б» полковник Сергій Мусієнко. Щойно ми зайняли свої позиції, як вже досить скоро пролунала команда «До бою!» На той момент ми ще були вкрай погано підготовлені до ведення бойових дій, а у темну пору доби і поготів. Друга батарея, а цілі спочатку отримали саме вони, взагалі не змогла навестись та відкрити вогонь. Тоді цілі передали на нашу, третю батарею. Наші батареї були розташовані недалеко один від одного. Допоки ми готували вогневу

Розбиті 25 серпня 2014 року позиції 55-ї ОАБр під Старобешевим

позицію — копали окопи та окснарювали снаряди, несподівано через нашу вогневу позицію відпрацювали наші «Гради». Не знаю звідки саме, але дуже близько від нас. (Полковник Сергій Мусієнко пояснив, що він раптово отримав наказ вразити нові цілі. Для цього потрібно було змінювати напрямок удару. Саме тому, що дві батареї артилеристів не встигали вчасно розгорнутися і вразити зазначені цілі, наказ про ураження цих цілей було переказано реактивній батареї «Градів» полковника Євгенія Бадудіна. Саме машина Бадудіна несподівано для бійців 55-ї ОАБр вийшла на позицію і відпрацювали позаду 2-ї і 3-ї батареї. — *Авт.*) Наступний раз ми відкрили вогонь вже рано вранці 25-го серпня. Обстріл ворожої артилерії по наших позиціям розпочався о 6:45 ранку 25 серпня 2014 року. Точний час запам'ятовується тому, що у нас був наказ залишити вогневу позицію того дня о 7:00. Саме цих 15 хвилин нам і не вистачило, щоб відійти з зони ураження. Нашу позицію накрили дуже міцно. Почали з мінометів, потім до них приєдналася і ворожа ствольна та реактивна артилерія. Вогонь був дуже влучний. Обстріл тривав близько трьох годин. Отже, може стверджувати, що стріляли росіяни і по нам, і по колишнім позиціям реактивщиків, і по селищу. Вичекав невелику паузу у проміжках ворожого вогню, ми почали виходити з зони вогневого враження, хто як міг. Згодом згуртувалися у три великі групи, одна з яких пішла навмання і трохи заблукала. Друга зібралася поблизу селища Старобешевого, а основна — біля центральної селищної лікарні. Сама будівля лікарні тоді від обстрілів не дуже постраждала.

До лікарень Старобешевого та Стили в той день доставляли наших поранених та загиблих бійців. На той час в кожній з двох лікарень залишалось по одній машині «швидкої допомоги». Медичний персонал був і там, і там, але, звичайно, не всі. Медична допомога нашим пораненим надавалась, як слід. Поранених та загиблих на наших позиціях нікого не залишили. Забрали усіх. Автобусів або вантажівок для евакуації у тих двох селищах не було. Більшість місцевих мешканців виїхала в більш безпечні міста.

Під час того ранкового обстрілу загинули артилеристи Віктор Катанов з 3-ї батареї та Юрій Дьячков з 2-ї батареї. Кілька хлопців зазнали поранень. Юрій щойно зібрався випити кави, як отримав уламок прямо в обличчя, а Віктор отримав поранення в пахову артерію і майже миттєво стік кров'ю. Його польський бронезилет залишився цілком неушкодженим. Юрія Дьячкова взагалі спочатку не впізнали. Усі чомусь вважали, що це наш інший боєць